

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Védke postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 245. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1914 Október 22.

A világháború.

Hetvenezer orosz esett el Przemyslnél.

Budapest, október 21. (Saját tudósítónktól.) *A M. T. I. jelenti: A Vossische Zeitung közli, hogy az oroszok przemysli veszteségüket nem negyven, hanem*

hetvenezerre

teszik.

Az oroszok parlamentairje Bécsben.

Bécs, október 21. Az orosz kormány megbízásából Schmidt csernovici katolikus praelátus parlamentair gyanánt Bécsbe utazott, hogy ott illetékes helyen közbenjárjon a Gerovszky-fivérek anyjának és egyikük feleségének szabadonbocsátása érdekében, akik Ausztriában vannak internálva. Az orosz kormány késznek nyilatkozott arra, hogy szabadonengedésük fejében azokat a tuszokat, akiket szeptember 15-én Csernovicban fogságra

vetett, köztük dr. Weisselberget és dr. Menzelt, de a többieket is egytől egyig szabadon bocsátja.

Bécs, október 21. A közös külügyminisztérium semmi körülmények közt nem hajlandó a csernovici parlamentair által előterjesztett ajánlatot elfogadni, minthogy az homlokegyenest ellenkezik a nemzetközi joggal, mert a Gerovszkyak anyja és egyiküknek neje osztrák állampolgárok.

Az oroszok visszavonulnak a döntő csata színhelyére.

Berlin, október 21. A londoni „Observer“ jelenti Pétervárról: **Miklós nagyherceg úgy döntött, hogy az elhatározó nagy csata orosz területen lesz. Az orosz csapatok ezért vonulnak vissza a przemysli vonalon, továbbá a San és a Visztula mentén.**

Két orosz ezredet elfogtunk.

Bécs, október 21. A galíciai sajtóhadiszállásról jelentik: *A csapataink által a legutóbbi napokban ejtett foglyok számát két ezredre becsülik. A mint mondják, minden talpalattnyi helyért küzdenünk kell. Naponta körülbelül egy kilométert haladunk előre.*

Hősapkák és kézvédők.

Dr. Miskolczy Ferencné ömértósága megbízásából értesitem a nagyérdemű hölgyközönseget, hogy a Vörös Kereszt céljaira szükséges **kötőgyapju-fonalak** ismét nagy mennyiségben megérkeztek, melyeket a jótékony cél érdekében kilónként 10, 12 és 14 koronáért árusítok. **Czillér Imre.**

A betörő orosz csapatokat Galiciában üldözzük.

Körösmező, október 21. Hétfőn, 19-én este lovas és gyalogos őrző-rataink Tatárhágó felé indultak, hogy kikémléjék, hol áll az ellenség. Azzal a jelentéssel tértek vissza, hogy nem láttak ellenséget. Erre a vezénylő altábornagy kiadta a parancsot, hogy csapataink vonuljanak át Tatárhágón. Tatárhágóról látni lehetett, hogy az oroszok Jablonicát felgyújtották. Korán reggel hagytam el Körösmezőt, azzal a boldog tudattal, hogy nincsen többé ellenség magyar földön. Utközben azt az ellenőrizhetetlen hírt hallottam, hogy csapataink bevonultak Jablonicába.

Przemysl védője magyar katona.

Budapest, okt. 21. *Przemysl hősi védőcsapatainak vezetése Tamási Arpád altábornagyra volt bízva. Tamási altábornagy ezelőtt a honvédelmi minisztérium osztályfőnöke volt, a honnan a közös hadügyminisztériumba került csoportfőnöknek. Nemrégiben onnan vezényeltette ki magát a harc-térre.*

Hötzendorfi Konrád fia megsebesült.

Budapest, október 21. (Saj. tud.) A hadisajtószállásról jelentik, hogy Hötzendorfi Konrád Ervin nevű fia, vezérkari dragonyos főhadnagy Przemyslnél felsőcombján egy srappell-lövéstől megsebesült.

A németek most vivják a döntő csatát.

Berlin, okt. 21. A külföldi lapok az Északnyugat-Franciaországban folyó harcot a

legnagyobb esatának mondják, melytől a háboru sorsa függ. Lille körül is heves harcok vannak. Anglia állítólag 200.000 főnyi csapatot szállít Franciaországba.

Jelentés a döntő ütközetről.

Berlin, okt. 21. A főhadiszállásról jelentik: október 21-én délelőtt az Iser-csatornánál csapataink még heves harcban állanak. Az ellenség Nieuporttól északra a tenger felől támogatta tüzéségét. Egy angol torpedónaszádót eközben tüzéségünk harc képtelenné tett. Lillétől nyugatra a harcok tovább tartanak. Csapataink ott is offenzívába mentek át és az ellenséget több ponton visszavertük, mintegy kétezer angolt elfogtunk. A keleti hadszíntéren nem történt döntés. (Közli a miniszterelnökség sajtóosztálya).

Az yperni nagy csata.

Rotterdam, okt. 21. Ypern felé Hollandiából automobilon utasok jöttek és Bredában megállapodtak. A hollandiai utazók elbeszéltek a Rotterdamsche Courant tudósítójának, hogy Ypern vidékén elhaladva, nagy csatát láttak. Francia és angol sereg áll ott harcban a németekkel s azokból a helységekből, a melyeket a németek megszállottak, a belga helyőrségek az egyesült angol-francia sereg segítségére siettek.

A németek Calais felé nyomulnak.

Berlin, okt. 21. Kopenhágán át jelentik: A „Daily Chronicle“ táviratot közöl a nyugati harctéren levő haditudósítójától, a ki azt közli, hogy a német sereg Dünkirchen-nél át akarja törni a szövetséges sereg vonalát, hogy Calais-nál és Boulogne-nál elérje a francia tengerpartot.

Elsülyesztett angol gőzös.

Budapest, okt. 21. (Saját tud.) Kríniániából jelentik a Magyar Távirati Irodának, hogy a „Glitre“ nevű angol gőzöst a norvég partoknál egy német tenger alatt járó hajó elsülyesztette.

Az elfoglalt Antwerpen.

Budapest, okt. 21. A Kölnische Zeitung írja: A város — írja a német lap — olyan, mintha kihalt volna, emberek nem járnak az utcán, a villamos forgalom teljesen szünetel. A német őrsapatok elé minduntalan kiéhezett macskák ugranak a házak kapujából. Sok szálló azonban ismét megnyitott és jól és olesón látja el vendégeit. A város szinte teljesen sértetlen, eltekintve néhány nagyobb tüztől, a mely a német gránátok következtében még most is pusztít. A tengerparton több száz méter hosszúságra belga egyenruhák, sapkák, csizmák, esákók, lámpák, torniszterek, fegyverek ezrével és ezrével hevernek, mind a belga helyőrség hagyta hátra, annak a vad menekülésnek alkalmából, a mely a németek közeledésének hírére tört ki.

Egy német hajó bombázta Jamaikát.

Budapest, október 21. (Saját tud. táv.) Newyorkból jelentik a M. T. I.-nak: Leipzig német cirkáló bombázta Jamaika fővárosát és azután eltávozott.

Felrobbantott angol torpedóuzó

Rotterdam, október 21. (Magyar Távirati Iroda.) A Rotterdamsche Courant jelentése szerint a „Drottning Zsófia“ norvég hajó kapitánya azt állítja, hogy ő, aki tanuja volt a tengeri küzdelemnek, tisztán látta, hogy egy angol torpedóuzót egy torpedó löveg eltalált és hogy a hajóból sűrű gőzfelhő szállt fel. Ebből a kapitány azt következteti, hogy kazánrobbanás történt.

Néhány szó az iskolák bezárásához.

A helyi lapok tegnapi száma „irányadó hivatalos helyről“ nyert értesítést közöl az összes iskolák bezárásáról. Ez értesítés szerint Nagyvárad összes iskoláit „legalább is az év végéig“ zárva tartják. A bizonyára hivatalos megoldás azt mondja: „a rendkívüli idők rendkívüli intézkedéseket követelnek, azonban a haza védelme és a közegészségügy előtt minden más tekintet eltörlődik“ s emez intézkedések foganatosítására „az iskolákon kívül más helyiségek nem állnak rendelkezésre.“

Legyen szabad e hirhez, amely a hivatalos hatósági intézkedés volt hivatva előkészíteni, egynéhány megjegyzést fűzni, amelyek talán alkalmasak lesznek a helyzetet több oldalról megvilágítani, avagy — ami nagyon kívánatos lenne — több oldalról eredő hozzászólást kiváltani.

Mindnyájan mélyen átérezzük, hogy a rendkívüli idők, rendkívüli intézkedéseket követelnek s hogy a haza védelme előtt ma minden más érdek eltörlődik: de viszont érezzük azt is, hogy azok, akik a hazának fegyverrel való közvetlen védelmében nem vehetünk részt, nem nézhetjük összetett kezekkel a harctéren küzdő hőseinknek gigászi küzdelmét. Mindnyájan nem lehetünk a csaták mezején; egyiket ide, másikat oda állította hivatása s megfelelő munkakört jelölt ki számára. Ennek a munkának nem szabad szünetelnie, nem szabad meggyöngyülnie; ennek a munkának intenzívebbnek kell lenni, fokozottabb energiával kell tovább folytatódnia, ha nem akarunk érdemtelnek lenni vitéz katonáink élet- és véráldozatára. Tartozunk ezzel a fokozott munkálkodással sokat szenvedő, fáradozó és nélkülöző, a diadalt küzdelemmel megszerző hadseregünknek; de tartozunk az itthon aggódó, minden kevésbé jó hír hallatára elesüggő, a rendkívüli intézkedések miatt rögtön kétségbeeső polgártársainknak is, hogy míg a haremezőkön a végleges győzelem pálmáját nyerhetik el hős véreink, addig a pánik és kétségbeesés föl ne dülje az itthagytott családi tüzhelyeket.

Ugy vélem, minden hatósági intézkedésnél szem előtt kell tartani ezeket a szempontokat s a haza védelmének és a közegészségügy követelményeinek olyan formában kell eleget tenni, hogy az említett szempontok a lehetőségig kilegyenek elégitve. Nem szorul bővebb indoklásra, hogy minden szempontot egy hatóság nem képes mérlegelni s mindegyik hajlandó a maga szempontjait a másoké fölé emelni s intézkedéseivel eszerint eljárni. Ez egészen természetes. De viszont a rendkívüli idők azt is megkövetelik, hogy minden intézkedést rendkívüli körültekintéssel kell megtenni. Ezt a rend-

kívüli körültekintést nem látjuk a tegnapi hiradásokban. Mert egy oly nagy horderejű kérdésben, mint az összes helybeli iskoláknak huzamosabb ideig tartó bezárása, a várost vezető adminisztráló hatóságnak a különböző szempontokat képviselő egyéb hatóságokkal karöltve kell intézkednie, ez pedig — úgy látszik — eddig még nem történt meg. De hiszen még nem is késő, mert hiszen pozitív intézkedés tényleg még nem történt, legalább is az egyes intézetek igazgatóságai erről még értesítve nincsenek. Ami mulasztás tehát az első izgalmak hatása alatt történt, azt még pótolni lehet: a város vezetője összehívhatja a különböző iskolák képviselőit, közös megbeszélést folytat velük s a különböző vélemények meghallgatása után teszi meg a haza nagy érdekeit szolgáló intézkedéseit.

Bizonyára mindenki örömmel fogadja azt a hirt, hogy hogy városunk a kolera-nyanus betegetől meg van kimélve s ezért szívesen hoz áldozatot maga a város, de annak minden egyes polgára is. A sebesült katonák kellő elhelyezését is mindenki óhajtja, hiszen érettünk kapták sebeiket; azt is megnyugvással vesszük tudomásul s elismeréssel adózunk a hatóságnak, hogy a nagyszámban bevonuló hadköteleseket nem helyezi el a lakosságnál s így a közönséget megkiméli a beszállásolás kellemetlenségeitől s elejét veszi a ragály ezuton való terjedésének is. Csak azt nem tudjuk belátni, hogy erre a célra „az iskolákon kívül más helyiségek nem állnak rendelkezésre.“

Ugy tudjuk, vannak Nagyváradon üresen álló lakások nagy számmal; a Szaniszló-utcában is teljesen üresen áll egy 10—12 szobából álló ház; üresen áll a Vigadó-nak, talán a Kereskedelmi Csarnoknak is a nagyterme, az előbbi évek óta alig táruult föl egyszer-kétszer a közönség előtt; sok helyiséget adhatna a törvényszék, a megyeháza, a csendőriszkola, talán még a hadapródiskola is; üresen áll az üzletvezetőség számára kibérelt nagy épülettömb, stb. stb.

Bizonyára lehetne tárgyalni ezeknek a magántulajdonoknak birtokosaival az említett helyiségeknek átadása iránt, hiszen a fentebb említett szempontok a város minden egyes polgárát érintik. Az iskoláztatás emellett közérdek s ez még az említettek kivül kívánja a magánosok áldozatkészségét.

De, ha már nem lehet az iskolákat mind megmenteni, legalább arra kellene gondolni, hogy a középiskolai oktatás menete biztosítva legyen. Ezt sok, e helyen el nem mondható körülmény kívánja. Eltekintve attól, hogy a tanügyi férfiak általános felfogása szerint az elemi iskola könnyen tud 3—4 hónapi mulasztást behozni, ami a középiskola életében teljességben sohasem pótolható, nagy erkölcsi értékek is azt követelik, hogy a középiskolai tanulókat rendszeresen foglalkoztassuk, hogy így a tétlenségnek s főképen az utcának erkölcsi romlásától megmentsük. A szülők főképen ez utóbbtól félnek s nem alaptalanul. Azokat a nagyobb fiukat már nem lehet egész nap otthon bezárva tartani s az utca ma nagyobb veszedelmet rejt magában, mint normális viszonyok között.

Nem utolsó szempont az sem, hogy a harctéren elesett sok intelligens embert meg-

felelő erővel pótoljuk a társadalomban s talán senki sem tartaná megfelelő pótlásnak, ha egyszerűen csak bizonyítványt adnánk az év végén, a megfelelő képzettség megszerzése nélkül. Ez igazán nem volna komoly, a rendkívüli időkhöz méltó munka. Felületességre, látszatra nem szabad nevelni az ifjúságot soha, de különösen most nem.

A végleges hatósági döntés előtt szivelleje meg a város vezetősége az említett szempontokat s a lehetőség szerint elégitse ki sok száz szülő és sok száz gyermek érdekeit.

Kovács Kandid,
prem. főgimn. tanár.

Levél a táborból Fráter Barnabás alispánhoz.

A bihari harcosok büszkesége.

Az egész országban visszhangra talált Fráter Barnabás alispánnak a miniszterhez intézett ama távirata, hogy Biharvármegyében nincs nélkülözhetetlen tisztviselő. A katonai parancsnokságtól már tegnap több felmentett tisztviselő kapta meg a behívóját és holnap már jelentkeznek is a katonaságnál.

A rendkívüli érdekes alispáni értesítés a táborban levő katonáknak is tudomásukra jutott és általános lelkesedést keltett. A táborozó katonák egymás kezébe adták az alispán jelentéséről beszámoló ujságokat. Különösen büszkék voltak a hazafias intézkedésre a bihari katonák.

Tegnap ezektől a hősköztől levél érkezett Fráter Barnabás alispánhoz. A levél szövege a következő:

..... 1914. okt. 17.

Nagyságos Alispán Ur!

Az egyik ma kezeimhez került számában olvasom Nagyságodnak Belügyminiszterhez intézett válaszát. Mi biharmegyeiek, kik ezrével küzdünk az északi harctéren, kézzel-kézre adjuk, olvassuk Nagyságod irását és büszke örömmel vagyunk eltelve Biharvármegye nagyszerű tisztviselő kara iránt, kik úgy a békében, mint most a legendás napokban a legideálisabban szolgálják édes magyar hazánk szent ügyét.

A magyarok Istene segítsen bennünket tovább is.

A biharmegyei katonák nevében:

Németi Mihály, s. k.

nagyváradi magánhivatalnok,
népfelkelő őrmester.

A táborból érkezett levelet az alispán megmutatta a tisztviselőknek, akik büszkén gondolnak a haremezön küzdő hősi bihari harcosokra.

Ha nincs meglegedve

szabójával, mely drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6 (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az outani szolid elcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövegek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Jaroslaw-Przemysl-Szanok.

Négy száz kilométer egy hónap alatt. Nyolc napig Przemyslben. Gedeon vitézei Galiciában. Az orosz Dugonics Titusz.

Egy a galíciai tájakról hazajött önkéntes, Korporal Klein rendkívül érdekes dolgokat beszélt tegnap el a helyekről, ahol járt. Galiciát e hó 17-ikén hagyta el, sebesülése nincs, csak az idegeit viselte meg néhány átélt, hajmeresztő dolog. Kacagó kedvvel adja elő tapasztalatait, melyek bennünket váradiakat, igen közletről érintenek a bennük szereplőknél fogva. Klein káplár igen jól értesült s emellett határozottan intelligens katonára, akinek adatait, ha nem is rögzíthetem meg a cenzura miatt név, hely és időrajzi megjelölésekkel (volt alkalmam ezeket az 6 naplójából megösmerni) mondom adatait igazolt bizalommal véve sok kétkedő meríthet magának nyugodtságot, sok szomorú vigasztalást és sok elszánt további lelkesülést.

Tehát Jaroslaw. Feladata volt az ott megszállott magyar-osztrák haderőnek, hogy az északról özönlő orosz viharok addig utját állja, míg Przemyslt védelmi állapotba helyezik.

Hogyan? — ütköznek meg — hát ilyen megdöbbenés a mi hadvezetőségünk, hogy az utolsó percre hagyja egy várt megerősítést, egy fontos vár megerősítését, egy Przemysl védelmi állapotba való helyezését! Ah! vajjon sejtik-e, hogy hogyan „néz ki” egy Przemysl! A monarchia legerősebb vára? No ugy-e nem! Akkor tessék elővenni egy hatfilléres lev. lapot a Przemyslről, vagy ennek híján tessék kigyalogni a Félix-fürdőbe, távlatból megfigyelni a fürdő halmait, ezeknek tövéhez elképzelni Nagyváradot: ez lesz Przemysl, mert ha azt hinné valaki, hogy Przemysl nem más, mint mondjuk a váradi vár óriás, szikla, rendíthetetlen kiadásban: az bizony csalódnék egy kicsit. Az erősség ereje éppen abban van ma, hogy nem tudja az ellenség hol és mennyi erő van összegyűjtve és hogyan.

Jó, hogy erre a kérdésre nem szabad felelni: mert úgy sem tudnák. És nem tudna más senki a jó Kusmaneken kívül. Egyrészt azért, mert sok dolgot kivülről más nem ismer, másrészt mert ami még ezen az ismeretlen sokon kívül van, azt meg lehetetlen elmondani, nem egy, de tíz szuszra is. Hét méter mély, négy méter széles árok, öt méter magas, tíz méter mély sáncok, drótkerítés, fakerítés, mennydörgős villany, csobogó víz, fekete verem, nyílt magaslat, utak a föld felett és föld alatt, ágyuk ezrével, puskák tizezrével, vonat a földben és azonkívül lőpor, dinamit, ekrazit és még vagy tízféle nitrogén vegyület, legelő nyájak, csordák, kondák, szoba nagyságu hordócskák, vízvezeték, szép puha ágy, emelő és sülyesztő gépek, fényező s homálytontó készülékek, nyársak és tüzhelyek, aknák és földzúzó vég nélküli. Csoda-e, ha hatvanezer orosz kemény feje loecsesant szét, éles pengéje csorbult ki a még csak nem is szikla falakon. Hogy mégis mit dolgoztak, az titok.

Przemyslből azonban ki kell vonulni minden élőnek: ott csak az maradhat, akinek helye van a földben, aki úgy elbújhat,

hogy csak a három szeme látszódjék ki. No igen: a két emberi idege, meg a puskája csöve. De még ez is minél kevésbbé, annál jobb. Általános visszavonulás, majd, egy hét óta, általános, feltartóztatlan előre nyomulás. Itt vagyunk tehát Szanoknál, e pár alábbi epizód színhelyénél.

Egy völgy, a Szanba siető kis patak völgye. Egy ezredünk a hegyoldalon táborozik, nem messze az orosz haderő. Foszszan benyomul a völgybe egy zászlóaljnyi kozák.

Hej, milyen jó dolguk lesz itt: pompás fűdők, friss víz, pompás legelő, hamar elő a kondérokkal rakjunk jó tüzet, csapjunk jó vacsorát. Mieink erre várnak. Azt hiszik, hogy a csapat egy nagy sereg előőrse, jó lesz simán elbánni velük. Parancsnok ur kiadja a jelszót, hogy a rajvonalba fejlődött csapatok minél nagyobb zajjal és eredménnyel operáljanak.

Sortüz kétezer fegyverből, fütty, trombita, dobpergés, rajta, rajta kiáltások, fegyvercsattogás: akár Gedeon vitézei jelentek volna meg Galícia lankás tájain. A pusztulást leírni lehetetlen.

Sok fegyvertelen kozák leborul a gázoló vitézek elé, csókolja a kezüket, ruhájukat, összetett kezekkel könyörög: kegyelmezzenek. A fegyverét eldobálta úgy is, vagy nem is volt, ki ne szánná meg őket még ha ellenség is. A magyar, a tót, a német kegyelmez, de az oláh nem . . . s mikor felelősségre vonják őket a harc után:

„Jelentem alásan pa'ancsnok ur, engem harcolni hoztak ide; vagy engedjenek kedvemre dolgozni, vagy vigyenek haza. Én kegyelmezek ma? Holnap a komája ugyis leüt engem!” — válaszolnak és ki az, aki nem ad igazat nekik?

At kell kelni a Szan folyón. Egy főhadnagy tizenkét emberrel elmegy, hogy felderítse az ellenség erejét. Feladata betöltésével ide és ide, ekkor meg ekkor pontosan meg kell érkeznie. Elnyelik az idő, várják őket: nem jönnek, bizonyára foglyul estek, mert a kiküldött tiszt a legkötelességtudóbbak egyike s különben a mai időkhöz egy félóra, sőt öt perc végtelen sokat jelent, nem lehet tehát vele dobálózni. Tehát induljon előőrse és felderítő szolgálatra ez a zászlóalj. Feladata, hogy a Szan tulsó partján fekvő Szanok városának erejét megállapítsa. S mi derült ki? . . . Szanok város közepén egy halom emelkedik, s a halmot a várossal együtt folyja körül a Szan.

A város közepén emelkedik egy halom, ennek a lábánál áll 5500 gyalogos, a város végén beásva és a főutra belőve 12 ágyu, a Szan partján egy hadosztály kozák. Az előre nyomuló zászlóaljat engedik az ágyuk előtt elmasirozni s mikor jól benn van az ellenség között: háromoldalról irtóztató tűzbe fogják, hogy a hatalmas légnomástól megdermednek az ujjak s elszorul a kebel. De az ellenség ereje ki van derítve. A magyar-osztrák hadak megfelelő állásba felfejlődve óriás harcra támadnak s két óra alatt orosz ha-

lottak borítják Szanok utcáit benn a városban. Klein káplár talán négy vagy öt kozák holttest közé került és az egész éjszakát ott töltötte a halottak társaságában, míg felfedezték: de a kiállott izgalmak idegeit megroconsolják. A győzelem teljes.

Előkerült ugyanis a felderítésre kiküldött tiszt is. Késésének oka az volt, hogy felderítő szolgálata közben elfogta egy főhadnagytól s hét emberétől a Szanokban megszállott orosz haderő összes tervrajzait, terep ismertetőit, állásmutatóit s mert ezt mindet jól megismerte a térkepekről, nagy kerülővel tért ki a veszedelmek elől s így lekészt a szolgálatával. Fáradozásának azonban kitűnő gyümölcse volt: a Szanokba benyomult magyar hadak egyenest a térképről megismert hadiszállásra törtek s a meglepett egész vezérkart, egy őrnagyot 7 tisztjével együtt foglyul ejtették. Jó kis ráadás a nyolcszáz halott s négyszázhetven fogoly mellé. Sikert még két gépfegyvert s öt ágyut zsákmányolni. A harc hevében lefolyt ágyufogas története ez:

Az oroszok már érezték, hogy vesztenek. Végül kísérletül ágyúikat a Szanoki közép dombra akarták felvonszolni, hogy onnan uralkodhassanak a vidék felett. Hadvezetésünk megsejtette s önkéntes jelentkezők közül káplár Kovács vezetése alatt nyolc közlegényt küldött ki, hogy előzze meg a hegyen az orosz s tegyen azt, amit tud. A kilenc legénynek sikerült feljutni előbb a hegytetőre, a fára felmászni s töltött fegyverrel bevárni a törtenedőket. Az első ágyu felért.

Azonnal felállítják s be akarják löni. Ezt hagyni nem lehetett, bár a többi lent lévő ágyu veszélyeztette helyzetünket. Mégis: sortűz, ágyutöltők és irányzó elesnek, vitézeink a fáról leugrálnak s torkuk szakadtában rajtázással rohannak a felfelé törtető ellenre.

Először revorverre, majd puskatusra és birokra kerül a dolog. Egy orosz vitéz egy magyar legényt leránt magával a mélységbe, a többi magyarnak semmi baja, az orosz tüzekek elfutnak, s öt ágyujuk ott marad a hegyháton. Seregeink átkelnek a Szanon, az érdemesek királyi kitüntetésre terjesztetnek föl.

Igy folyik le ma Galiciában egy útközet 400 kilométeres „visszavonulások” után.

Az élelmiszer drágaság.

Várjuk a kormány intézkedését.

Mig Nagyvárad város élelmezési bizottsága és tanácsa, valamint a kiküldött albizottság tanácskozik, egyesek memorandumokat készítenek a drágaság terjedésének megállítására, — addig a piacon és üzletekben napról-napra emelkedik az élelmiszerek ára.

Rendkívüli időket élünk, jól tudjuk, de ma már olyan magas egyes legszükségesebb élelmiszerek az ára, hogy az egyáltalán még a mai viszonyokkal sincs indokolva.

Például egy métermázs buza árát 41 koronára csigázták fel, ami valóságos uzsora.

A liszt ára 62 fillér, egy tojás 10—12

fillér, a zöldség kötege 10 fillér. Mi lesz később, ha már ennyire vagyunk az élelmiszer árakkal?

A buza árának ilyen rohamos emelését azzal indokolják, hogy mines elég készlet, pedig a valóság az, hogy kapzsi emberek: kereskedők és termelők egyaránt nem bocsátják áruba készletüket, sőt eltitkolják azt, merő kapzsiságból, mert még a mainál is magasabb árra számítanak.

A tojás drágaságát sem lehet azzal indokolni, hogy nincs elég tojás. Hisz pár héttel ezelőtt, amikor nem volt vasuti szállítás, 4—5 fillérről kinnálva kinnálták. Ahogy azonban a vasuti szállítás némileg megnyitott, a tojáskereskedők és megbízottjai, akikkel az összes vidéki községek elvannak árasztva, újból megkezdték működésüket.

Szemünk előtt folyik le az élelmiszerek mesterséges megdrágítása, merő kapzsiságból. Az élelmiszer uzsorát a kereskedőktől eltanulták a vidéki termelők s ma már kétszeres uzsorával kell a városok lakóinak megküzdeni.

A piacokon az elővásárlást szabadon üzik a kofák, dacára, hogy a városnak van szabályzata az élelmiszernél üzött elővásárlás és a reggeli órákban üzött vásárlás megállítására, de nincs aki végrehajtsa. Ennek az a szomorú következménye, hogy a valamire való élelmiszert már csak másodkézből, sokszorosan drágábban kaphatja a közönség.

A legcélravezetőbb volna, ha a helyben szükséges élelmicikkek kivételét korlátozni lehetne, azonban erre ezidőszerint nincs mód, tehát más megoldást kellene keresni a drágaság csökkentésére.

Az eddig hangoztatott módok egyikét sem lehet megvalósítani. Városi raktárak felállítása esetleg nagyobb anyagi károsodással járhatna, de különben sem rendelkezik most a város olyan óriási összeggel, hogy az egész város közönsége részére gondoskodjék pl. liszt mennyiségről. Ha pedig csak a lakosság egy részének elégséges lisztről gondoskodnék Nagyvárad városa, az lenne az eredménye, hogy nem a kevés pénzü szegény embereket, hanem a gazdagabbakat juttatná előnyösebb helyzetbe. Még annak a megállapítása sem járna eredménnyel, ha megszabnák a mennyiséget, amit egy-egy család vehetne a városi raktárból, mert ezt a legkönnyebben ki lehetne játszani.

Szerintünk két mód van, amely az élelmiszer uzsorát korlátozhatná és pedig, ha a kormány országos intézkedéssel s az egész országban egyformán megállapítaná a legszükségesebb élelmicikkek: a kenyér és liszt árát.

A másik expediens az lenne, ha a város vezetősége a legkomolyabban utána látna, esetleg személyes közbenjárással, a kormánynál, hogy engedélyezze Nagyvárad városának a jogot, az élelmiszerek hatósági megállapítására.

Tanácskozásokkal, mint látjuk is, nem lehet a fontos kérdést megoldani, hanem komolyan cselekedni kell, mert a nyakunkon a tél s ha meg nem akadályozza a város az élelmiszer uzsorát, a városra fog nehezedni a nyomor és inség enyhítése, néhez és sok ezresekkel.

*

A polgármester elnöklete alatt kedden tartott értekezletnek — tudvalevőleg — semmi eredménye nem volt s a bizottság nem találta meg az eszközöket a nagy élelmiszer drágaság enyhítésére, hanem oda csuesosodott ki a vita, hogy a város várja be, míg a kormány intézkedik a drágaság megszüntetésére.

Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésében foglalkozott ezzel a kérdéssel s ugyan csak arra a várakozó álláspontra helyezkedett, mint a keddi értekezlet.

Ez a legkényelmesebb is, mert így még Budapeszre sem kell menni.

A tábori püspök körlevele.

Bécsből jelentik; Bjelik Imre tábori püspök október 21-én, szerdán indult a haretérre, hogy a táborban és a tábori kórházakban felülvizsgálja a lelkészkedő papságot, A tábori püspök elindulása előtt tájékoztatásul ezt a körlevelet adta ki:

A haretérre való elutazásom előtt a cs. és kir. hadügyminisztérium a tábori lelkipásztorkodás ügyében az alábbi fontos és nemes rendelkezést tette:

A lelkipásztorok pótlását gyorsabb beosztás céljából főképpen a hadtestparancsnokságok székhelyén lévő katonai parancsnokságokra bízták s e célra nekik az összes még be nem osztott tartalékos es. és kir. tábori lelkészeket, nemkülönben a cs. és kir. hadsereg és mind két honvédség póttartalékában nyilvántartott összes lelkészeket tartalékszemélyzet gyanánt rendelkezésükre bocsájtották. Ezek közül már eddig is 320-at az egész háboru tartamára előterjesztettek tábori lelkésszé való kinevezésre. Ezekből a személyi tartalékokból a hadsereg elesett, sebesült és megbetegedett tábori lelkészei és a még ezenfelül megkivántató lelkipásztorok az illetékes katonai hatóságok kívánságára haladéktalanul pótlandók.

A szükséghez képest minden betegálmáshoz, továbbá minden egészségügyi megfigyelőállomáshoz egy egy katolikus tábori lelkészt kell beosztani. A betegálmásokhoz beosztott tábori lelkészeknek lelkipásztori teendőiken kívül kötelességük a mutatkozó szükséghez képest a betegeket (sebesülteket) egyik betegálmástól a másikig elkísérni s a nehéz betegeket az utazás alatt a vallás vigasztalásaiban részesíteni. Az olyan vonalon, a melyeken csak nagyon kevés sebesültet és beteget szállítanak, a katonai parancsnokságoknak gondoskodniuk kell arról, hogy távirati megkeresésre, vagy telefonhívásra egy katonai, vagy polgári lelkész azok az állomásokon, a hol a vonat hosszabb tartózkodik, esetleg az utazás alatt is, feljuthasson a sebesült szállító vonatokra.

E vonatok parancsnokai a lelkészek fölkérése tárgyában megfelelő utasításokat kaptak. Az illető parancsnokoknak figyelemmel kell lenniük a betegek és sebesültek nyelvtudására, hogy azok lehetősen saját anyanyelvükön részesülhessenek lelki vigaszban. Hasonló rendelkezések történtek a más vállalásukra vonatkozóan is.

Az apostoli tábori helynökség az összes tábori főpapi hivatalokhoz utasítást intézett, hogy olyan esetekben, a mikor az egészségügyi intézményeknél idegen ajku papokra van szükség, valamint akkor is, ha ilyeneknek a megfelelő országba kell utazniuk, e rendelet értelmében haladéktalanul ajánlják a fölöttes katonai parancsnokságnak, hogy ilyen papokat távirati uton kérjenek attól a katonai parancsnokságtól, a melynek körzetében az illető nyelv az általános. Így például e hónap 17-én már három magyar katonai lelkészt hívtak távirati uton Prágába.

A többi beteg- (sebesült) szállító vonatok kíséretére az egyházmegyei hatóságok

már eddig is számos papot jelöltek ki, akik erre a szolgálatra önként vállalkoztak. Az ilyen vonatok megérkezését nem lehet pontosan előre meghatározni, azért a lelkész urak sziveskedjenek a megfelelő katonai pályaudvari parancsnokságoknál, vagy az állomásfőnöknél e vonatok beérkezésének ideje felől tudakozódni.

Az apostoli tábori henlyökség felhatalmazást nyert arra, hogy katolikus lelképásztoroknak igazolványt adjon ki, a melyek nekik szállítás alatt lévő és hadrakelt sereg körzetén kívül eső katonai kórházakban elhelyezett beteg és sebesült katonai személyek lelképásztori ellátását lehetővé teszik.

A nem katonai lelkészeknek, akik szolgálataikat fejezték le a hadseregnek, a következők szolgáljanak tudomásul: Az ilyen lelkészek, még ha védő- sőt népfelkelőkötelezettségüknek is eleget tettek, ne az apostoli tábori helynökséghez forduljanak, hanem kérjék a legközelebbi honvédekigőszítő kerületi parancsnokságnál besorozásukat. (A katonai szabályzat értelmében orvosilag nem vizsgálják felül őket.) A besorozás után átvesszük őket a honvédség póttartalékába, azután kinevezik a háború tartamára katonai lelkészeknek. Ennek megtörténte után behívásukat az illetékes katonai parancsnokságnál kérelmezhetik. Bejlik Imre s. k. tábori püspök.

A szerajevói tárgyalás.

Szerajevó, okt. 21.

Nagyon érdekes egy Milanc nevű tanunak (időközben meghalt) a vizsgálóbíró előtt tett vallomása, a melynek jegyzőkönyvét is felolvastatja az elnök. Elmondja benne, hogy közvetlenül a trónörökös szerajevói látogatása előtt Belgrádban kézzel-kézre járt Ferenc Ferdinánd trónörökös arcképe az ifjú szerb nacionalisták, főleg diákok között.

Ő gyanút fogott és fel akarta jelenteni a dolgot a belgrádi osztrák-magyar főkonzulátuson, mikor azonban odament, az utcán egy szerb csendőr elfogta. Olyan címen, hogy osztrák kém, börtönre vetették s csak hosszú idő múlva vezették kihallgatásra a rendőr-prefektus elé. Jelen volt a rendőr-prefektuson kívül annak helyettese is. Ő a börtönben nem tudhatta meg, mi történt Szerajevóban.

A rendőr-prefektus mosolyogva mutatott neki egy újságot, a mely leírta a sarajevói gyilkosságot.

Igy szólt hozzá a rendőr-prefektus:

— Te meg akartad akadályozni, de mi ravaszabbak vagyunk, mint te. Most Ausztria-Magyarországra kerül a sor. El fogjuk tiporni a monarchiát.

Minthogy ő a monarchia alattvalója, feljelentéssel fenyegetőzött. Követelték tőle, hogy írjon alá egy nyilatkozatot arról, hogy szabályszerű kihallgatás után elbocsátották és holmiját visszakapta, de a rendőr-prefektus nem akarta visszaadni a letartóztatásakor tőle elvett ezerhatszáz koronát. Kiutasították Belgrádból és rohögve mondta neki a rendőr-prefektus:

— Eredj vissza Zsimonyba és Berchtold követelje diplomáciai uton a pénzedet.

Megkérdezik a vádlottakat, mit szólnak mindehez. Princip szemtelenül mosolyogva csak ennyit mond:

— Osztrák kém volt.

Az elnök felolvastatja ezután

az osztrák-magyar hadsereg fekete-könyvét.

Az van benne, hogy legközelebb háboru fog kitörni a monarchiával, tehát minden szerb hazafi tapasztalja ki az osztrák-magyar hadsereg gyengéit. Ennek a háboruban jó hasznát fogják venni a szerbek. A monarchia lakossága tízféle nemzetiségű s ez kész veszedelem ránézve. Az osztrák tüzek hitványok.

A szláv nemzetiségű katonák elégedetlenek, tehát könnyen átpártolnak a szerbekhez. Az osztrák-magyar katonák félnek a háborútól, nem mernek Szerbia hegyei közé jönni.

Röpiratok kerülnek felolvasásra, a melyekben a szerb ifjúságot buzdítják, hogy gyűljék a monarchiát. Legyen mintaképük a hős Zerajic.

E szavaknál Princip felkiált:

— Éljen Zerajic!

Az elnök keményen rászól a gyilkosra és megfenyegeti, hogy ha még egyszer szemtelenkedik, kizárja a tárgyalásról. Princip példája felbátorítja Grabezt és ő is, Csabrinovics is követeli, hogy az elnök hallgattasson ki bizonyos tanukat. Mikor pedig a törvényszék elnöke ezt nem ellenzi, de azt kérdi Grabeztől, hogy mi a célja ezekkel a tanukkal, a merénylő szemtelenül így válaszol:

— Félrevezetni a törvényszéket. Nekem ugyanis mindegy, nem kaphatok többet mint husz évi börtönt.

Sebesültek és elesettek.

A 29. veszteségi kimutatásból.

A csász. és kir. hadügyminisztérium által kiadott 29. veszteségi kimutatás a következő sebesülteket és elesetteket közli:

(Rövidítések: gy. e. = gyalogezred; npf. gy. e. = népfelkelő gyalogezred; őrm. = őrmester; szakv. = szakaszvezető; tiz. = tizedes; őrv. = őrvezető; c. = címzetes; seb. = sebesült; mh. = meghalt.)

Tiszt: Czeglédy Aladár zászlós, 37. gy. e. seb.

Legénység: Bara Ferenc 37. gy. e. Mezőtelegd, seb. Barta Gyula őrv. 37. gy. e. Pocsaj, seb. Bocz Tódor 37. gy. e. Cécse, seb. Boic János 37. gy. e. Mézged, seb. Cziez János őrm. 37. gy. e. Oláhapáti, seb. Czirtye Tógyer 37. gy. e. Hollószeg, seb. Csotye Mihály 37. gy. e. Körösszáldobágy, seb. Csurdár Bazil 37. gy. e. Alsókoesuba, seb. Dume Illés 37. gy. e. Bihar, seb. Filip Sebők 3. npf. gy. e. Kalota, seb. Gavris Tódor 37. gy. e. Borszeg, seb. Hajka Mihály 37. gy. e. Belfenyér, seb. Ille János 37. gy. e. Tárkányka, seb. Juhos János 37. gy. e. Csökmő, seb. Katona József tiz. 37. gy. e. Váradszőlős, sebesült. Korányi József címzetes tizedes 37. gyalogezred Árpád, seb. Kornye Tódor 37. gy. e. Bihar, seb. Kovács Sándor c. tiz. 37. gy. e. Élesd, seb. Lingurár György, 37. gy. e. Belényes, seb. Lupsán Mihály 37. gy. e. Zsadány, seb. Lustig József c. őrv., 37. gy. e. Nagykanizsa, mh. Lustyik János c. szakv., 37. gy. e. Szarvas, seb. Makra Béla őrv., 37. gy. e. B. Félegyháza, seb. Mátyás András 37. gy. e. Kardó, seb. Michele 37. gy. e. Belfenyér, seb. Mihók Illés 37. gy. e. Belfényes, seb. Muncz Péter 37. gy. e. Bihar, seb. Cs. Nagy László 37. gy. e. Csökmő, seb. Orbán János 37. gy. e. Tenke, seb. Pap Tódor 37. gy. e. Rév, mh. Piez János 37. gy. e. Pusztahollós, seb. Popa István 37. gy. e. Tulka, seb. Sándor Mihály tiz., 37. gy. e. Nagyvárad, seb. Styube János 37. gy. e. Biharobrod, seb. Szabó Z. István őrv., 37. gy. e. Doboz, seb. Szász

György 37. gy. e. Dávaványa, seb. Száva Tódor tiz., 37. gy. e. Méhkerék, seb. Szinzó Gábor 37. gy. e. Felsőtopa, seb. Szőke Mátyás 37. gy. e. Szeghalom, seb. Szőke Zsigmond 37. gy. e. Biharkeresztes, seb. Szotek Tódor 37. gy. e. Mezőszakadát, seb. Tyusgye Márkus 37. gy. e. Éleslok, seb. Valicsék János 37. gy. e. Nagybárd, seb. Varga János 37. gy. e. Vésztő, mh. Zdrinka János 37. gy. e. Kalugyer, seb. Zsadányi Károly 37. gy. e. Füzeggyarmat, seb.

..HIREK..

...

* **A pápa köszönete.** Rómából írják a Magyar Kurirnak: Szombaton a pápa magánkihallgatáson fogadta a palermoi német katolikus hitközség vezetőjét: Lennartz igazgatót és különös elismeréssel nyilatkozott arról, hogy hogy Hartmann kölni bíboros-érseknek a német császárnál történt közbenjárása következtében Németországban az elfogott francia papokkal úgy bántak, mint a tisztekkel. A franciák tudvalevőleg a szabadkőműves kormány vallásgyűlölete folytán 20,000 katolikus papot soroztak be közlegénynek.

* **Az igazoló választmány ülése.** Nagyvárad város igazoló választmánya tegnap délután nem tartotta meg kitűzött ülését, mert a tagok nem jelentek meg az előirt számban. A jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítása lett volna napirenden. A választmány így szombaton, 24-én délután 4 órakor tartja meg ülését.

* **Kik védik a hadakozó felek alattvalóit?** A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy Belgiumban a németek által megszállott rézek kivételével az osztrák-magyar monarchiai és a német alattvalók védelmét az Amerikai Egyesült Államok követei vállalták el. Ugyazintén ők vállalták el Japánban és Marokkóban is. Egyiptomban, Olaszország, Montenegróban pedig Görögország követei teljesítik a védelmet. A magyarországi belga alattvalókat Spanyolország, a montenegrói alattvalókat Görögország és a japán alattvalókat az Egyesült Államok követei védik.

* **Vilmos császár ut Debrecenben.** Debrecenből jelentik, hogy ott a legutóbbi városi közgyűlésen a Hatvan utóat Vilmos császár utnak nevezték el.

* **Pusztítják a parkokat.** Jól tudjuk, hogy a rendőrség mai létszámával nem lehet mindazokat a teendőket ellátni, ami különben a rendőrségre hárulna. Azonban a városnak mégis gondoskodni kellene valamely módon arról, hogy parkjaink, amelyek az utóbbi években némileg rendeztek, ne menjenek teljesen tönkre. Az már régi dolog, hogy közönségünknek nincsen érdeke a parkok és utcai ültetvények iránt, de már az, amit pl. az Ezredévi Emléktérre látunk, valóságos vandalizmus. Városunk ezen legszebb tere úgy néz ki, mintha a muszkák bombázták volna. Kerestül-kasul összetapodva, bokrok s más ültetvények letördelve; a sodrony kerítés összerongálva várja az időt, amikor majd Nagyvárad városa drága pénzen újból rendbehozhatja. Ma annyi a munkanélküli ember, könnyen és csekély összegért lehetne

kapni embert, aki felügyelne s elejét venné a bárdolatlan emberek és vásott gyermekek rongálásának.

*** Megrágalmazott belga pap.** Egyes német újságok közleményei alapján lapjaink egy rész is megemlékezett arról, hogy a belgiumi papság résztvett a német katonák elleni kegyetlenkedésekben. A Pázmány-Védőiroda már jelentette, hogy a német hadtestparancsnokok milyen erélyes rendelkezésekkel igyekeznek az alaptalan hírek terjesztését megakadályozni és megtorolni. A belga katolikus papság megrágalmazásának legklasszikusabb esete L. Cartiaux andennei esperes plebánus ügye. A Frankfurter Zeitung szeptember 8-i számában megírja, hogy az andennei franktiróket a plebánus szervezte és csengővel járva be az utcákat, a kegyetlenkedések megkezdésére hívta fel a lakosságot; a kegyetlenkedések meg is történtek és a plebánost utólrta büntetése. A Pázmány-Védőiroda értesülése szerint az andennei német katonai parancsnokság a hozzá intézett kérdézősködéskre azt a választ adta, hogy a plebános ellen emelt vád tarthatatlansága abból is kiderül, hogy most is szabadon teljesíti Andenneben hivatását.

*** A kir. adóhivatal gyásza.** A nagyvárad kir. adóhivatal egyik kiváló tisztviselője: Glück Vilmos, hősi halált halt a déli harctéren. Fialtal özvegyet és két kis gyermeket hagyott árván. Az adóhivatal a következő gyászjelentést adta ki: A nagyvárad kir. adóhivatal tisztikara mély fájdalommal jelenti, hogy kartársai sorából egy drága főt adott a hazának Glück Vilmos ur m. kir. adóhivatali főtiszt a 63. cs. és kir. gyalogezred tartalékos hadnagya a déli harctéren, a szerbek ellen vívott esatákbán kapott súlyos seb következtében folyó év október hó 7-én elhunyt. Nagyvárad, 1914. október hó 21-én. Hősi halálának emlékét kegyelettel őrizzük. A nagyvárad kir. adóhivatal tisztikara.

*** Nincs halottégetés a háboruban.** A Magyar Kurir jelenti: A porosz hadügyminisztert bizonyos oldalról megkeresték, hogy a háboruban a hulláégetést engedje meg, vagy rendelje el. Az előterjesztést a hadügyminiszterium közegészségügyi osztálya gyakorlati okokból is kereken elutasította.

*** Alkalmazottak jogviszonyai a háboru alatt.** Az üzleri és irodai alkalmazottak egyesületei Harkányi báró kereskedelmi miniszterhez felterjesztést küldtek, amelyben az alkalmazottak jogviszonyainak a háboru idejére való szabályozását és az alkalmazottak védelmét kérték, mert sok főnök visszaél a helyzettel. A miniszter a felterjesztést véleményezés végett az ipari és kereskedelmi szakkörökből alakult érdekképviseleti bizottsághoz küldte meg. A bizottság úgy döntött, hogy az alkalmazottak egyesületeinek felmondási időre s a bérredukciók megszüntetésére vonatkozó kívánásait sem az ipartörvény rendelkezései, sem a hadiállapot idejére szóló kivételes törvény alapján nem lehet rendeleti uton megvalósítani. Annyi azonban már most is megtörténhetik, hogy a főnökök és az alkalmazottak között előforduló pörös ügyeket már elsőfokon is a járásbíróságok döntsék el, hogy az eljárás gyors befejezést nyerhessen. Szükséges továbbá, hogy a közszállításoknál kikötessék, hogy a cégek a háboru ideje alatt alkalmazottaikat el nem bocsáthatják és béreket nem csökkenthetik és ugyanilyen kikötéseket kell tenni azokkal a cégekkel szemben is, akik a hadi hitelbanktól kölcsönt kapnak. Végül szükségesnek tartja a bizottság, hogy a háboru által nem érintett iparágak a vasárnapi munkaszünetet és az üzleti zárórárt újra tartásuk be.

*** Újabb rendelet a segélyek kiosztása tárgyában.** A belügyminiszter tegnap rendeletet küldött az alispánhoz a hadbavonultak segélyezése tárgyában. A rendelet értelmében azok, akik a hadbavonult munkaadójától teljes egészében megkapják javadalmazásukat, nem tarthatnak igényt államsegélyre. A részbeni javadalmazás esetén az államsegély csak megfelelő arányban utalható ki. Ha azonban a munkaadó által adott segély lényegtelen, akkor a teljes államsegély folyósítandó. Ennek megfelelően a pénzügyigazgatóság is kapott rendelet mihez tartás végett. A pénzügyigazgatóságnak kötelességévé van téve, hogy a segélyezettek körülményeit megvizsgálják és ha annak szüksége forog fenn, a segélyt be is szüntetnék.

*** Aranyat-vasért.** A Vörös Kereszt javára újabb a következő arany- és ezüst adományok folytak be Nagyvárad város főispánjához: Fürst F. 1 aranyfüggő, egy ezüstkarika. Garay Etelka egy aranygyűrű, egy tört aranygyűrű, egy ezüstlánc s zszusu. Sütyő Kristina egy aranygyűrű. Halmos Hugóné egy aranygyűrű. Garay Gézáné két aranyfüggő, egy ezüstlánc. H. G. négy ezüstóra, egy ezüstszusu. Stolez Sámuelné 5 korona. Sehlinger Frida egy aranyfüggő, egy ezüstóra. Csillag Sándorné, Emilia és Lujzi két aranygyűrű, hat aranyfüggő, egy ezüstkarperec. Bihari Jolán egy aranygyűrű, egy ezüstóra, egy ezüstfüggő, kis ezüstlánc. Boldizsár Malvin és Jolán egy aranygyűrű, két aranyfüggő, egy aranybross. A. J. egy aranygyűrű, egy aranyfüggő. Molnár Lászlóné egy aranygyűrű. Feledy Annus egy aranygyűrű. Benrád Tekla két ezüstlánc, egy ezüstkarperec, egy aranykereszt, tü és medál. Hartmann Klári egy aranygyűrű, egy aranyfüggő, aranytöredék. Paksy Rózi egy aranygyűrű, egy ezüstlánc. Szabó Ilonka egy aranygyűrű, egy ezüstkarperec, Kéthie Mavromatis egy aranykereszt, egy aranylánc. Herskovits Gizella két aranyfüggő, egy ezüstgyűrű. Reich Irén és Rózi két aranykarperec, egy aranygyűrű egy aranyfüggő, egy ezüstkarperec. Stern Herman egy aranymedál. Banuta Mariska, egy kis aranylánc szívvvel. ifj. Poretonek Mihályné egy aranygyűrű. Rózenthal Irén egy aranygyűrű, egy aranyfüggő. Özv. Petrovszky Józsefné öt korona. Adler Sándor egy aranygyűrű. Pásztor Irén és Margit két aranyfüggő, egy aranygyűrű, töredék arany, egy kis ezüstlánc. Feinsilber Sámuelné egy aranygyűrű, egy aranyláncdarab. N. N. egy aranygyűrű, egy ezüstlánc, két ezüst kézelőgomb. Szenes Károly egy arany mellű. Lichenekert Irén egy aranyzsuzu. Feinsilber Klári egy aranygyűrű. Szabados Pálné egy aranygyűrű, egy aranykereszt. Takács Józsefné egy aranykarperec. N. N. egy aranygyűrű. Kovács Ferenc egy aranykarperec. Breuer Adél egy ezüst óra, egy tört aranygyűrű. Hajnal Margit négy aranyfüggő.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

*** Aszodi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű árak érkeztek, egy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és ánon élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy uri-szabó üzletünket a Bémer-térről

Rákóczi-út 12. szám alá

az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szives pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíttatnak. Farkas István Apolló drogueriájában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokscipő K. 7, férfi bokscipő v. chevró fűzős v. zúgos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyisint minden uridivatcikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

A legszebb kézimunkák Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. év NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módozatok mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Legujabb táviratok.

A galíciai hadi szentér.

Budapest, október 21. A főhadiszállásról jelentik: Abban a nehéz és makacs támadásban, amelyet az ellenségnek Felsztyntól a Medikától keletre fekvő Müutig terjedő megerősített állásai ellen intéztünk, több helyen ismét tért nyertünk, míg az orosz ellen támadások sehol sem sikerültek. Mult éjjel csapataink rohammal bevették a Mizynietől északra emelkedő kápolna magaslatot. A Magierától délre csapatainknak már tegnap sikerült az elfoglalt helységekből a magaslatok felé előre hatolni. A déli szárnyon főleg tűzérési harc folyik; a modern tábori erődítés nagy mértékben való alkalmazása folytán a csata nagy részt a várharc jellegét veszi fel. Hőfer vezérőrnagy, vezérkari főnök helyettes. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lemberget megerősítik az oroszok.

Krakkó, okt. 21. (Tud. cen. távirata.) A sajtóalbizottság engedélyével jelenti tudósítónk, hogy az oroszok Lemberget hetvenezer katonával megerősítették, holott Lemberg nyílt város.

A Kárpátok megtisztítása.

Budapest, október 21. (Min. sajtóosztály.) A főhadiszállásról jelentik: a Kárpátokban már tegnap elfoglaltuk a Joblonica szorosot. Ez volt az utolsó hely, melyet még egy orosz osztag megszállva tartott. Magyar földön tehát nincs ellenség. Ezzel szemben csapataink Bukovinában való előrenyomulásukban már elérték a Szereth folyamot. Hőfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Az entente óriási vesztesége.

Berlin, okt. 21. (Tud. cen. távirata.) A Kreuz Zeitung hosszabb cikkben mutatja ki, hogy az eddigi angol francia-orosz veszteség halottakban és sebesültekben jóval meghaladja az egymillió embert.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Timár Liza.
Pénteken: Vörös ördögök.
Szombaton: Katonadolog.
Vasárnap délután: Mindnyájunknak el kell menni.
Vasárnap este: Előre! (Bemutató előadás).

Timár Liza. Ma este Bródi Sándor színműve a Timár Liza van műsoron, amely előadásban a címszerepet Retteghy Margit fogja játszani.

A vörös ördögök. Az elmúlt hét végén bemutatóra került hazafias, alkalmi darab: A vörös ördögök legközelebb pénteken este kerül színre.

Előre. Az aktuálissá vált hazafias darabok bemutatója, vasárnap este ismét gyarapodik egygyel: Gábor Andor Előre! című történelmi játékával. Szingazdag, erőteljes koncepcióju, értékes hazafias színpadi alkotás a Előre! amely nálunk — előreláthatólag — hosszabb ideig kedvenc műsordarab lesz.

Uti takarók!

Pokrócok és ágy-felszerelések

legmegfelelőbb minőségben jutányos szabott árban

Weisz Kálmán
cégnél.

Nagypiac-tér. 10. Darvassy-ház.
Telefon: 905. sz. Vilamos megálló.

Uti takarók!

IRODÁLOM

A Világháború képes krónikája. I. füzet Bárd Ferenc és Testvérek kiadása. Ára 40 fillér.

Fiaink háboruban vannak és kardok irják véres lapokra a történelmet.

Hazai Hugó a „Világháború képes krónikája“ szerkesztője egyik kezében tollal, a másikban fotografáló masinával rögzíti meg e nagy időknek nagyjelentőségű eseményeit.

A jeles író az „Orszem“ című katonai lapok szerkesztője, a katonai szakirodalomban évek óta kifejtett tevékenysége révén biztosítékot nyújt arra nézve, hogy olyan értékes munkával gyarapodik az irodalom, mely az elesett hősöknek emléke az élőknek legérdekesebb olvassmánya és a történelemnek forrásmunkája lesz. Szerző avatott tollal mindenki által könnyen megérthető irodalmi stílusban dolgozza fel a háborút megelőző, már megtörtént és történendő eseményeket, melyek 40 filléres füzetekben 2 heti időközökben fognak megjelenni. A most megjelent első füzetből a háború közvetlen előzményeit ismeri meg az olvasó. A következő füzetekben a közeli események lesznek számos kép-, csatadallok és térképpel díszítve. Az érdekes, szép és tartalmasnak ígérkező könyv különös tekintettel fogja a mi fiaink harcát tárgyalni és így bizonyára hazánk minden polgára nagy érdeklődéssel fogja azt olvasni; hiszen alig van valaki, kinek fia, vagy hozzátartozójáról ne lenne abban szó.

A most megjelent füzet igen szép kiállításban Bárd Ferenc és Testvére budapesti kiadócégnél jelent meg, ahol az füzetenként 40 fillérért megrendelhető, de bármely jóhírű könyvkereskedésben is kapható.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granító, terazzo, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

A Nagyváradai sör jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**uj csipke, himzés,
harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olesón még nem vásárolt. Különböző ajándékok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, ugy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiszkréttebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

**Olcsó és
szép sirtab-
keresztek**

cementlappal
fejták, sirtab-
lák domborura
préselt betük-
kel kaphatók

**Maár Lajos
és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
27304—1614.

Hirdetmény.

Ujból figyelmeztetjük a város lakosságát, hogy a Körös folyó vize kolerabacillussal fertőzve van és e miatt már több Körösmenti községben a kolerajárványszerűen ütött ki.

Ebből folyólag a Körös folyó vizének ivásra, főzésre, fürdésre, ruhamosásra való használatát, valamint a halászatot ezennel ujból betiltjuk és midőn e tilalom pontos betartására városunk közönségét már saját érdekében is felhívjuk, egyben arra is figyelmeztetjük, hogy mindazok ellen, kik ezen rendelkezést be nem tartják, a legszigorubbann fogunk eljárni.

Figyelmeztetjük a közönséget arra is, hogy ezen tilalom betartásának ellenőrzésével polgárőröket biztunk meg.

Nagyvárad, 1914. október 20.

Gerő,

rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Osillátorok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.

200—914. eln.

Hirdetmény.

Felhívom mindazokat, akik államsegély fizetési könyvecskéik második, illetve harmadik számú nyugtáját még be nem mutatták, hogy a nyugtáknak kiállítására számfejtése és érvényesítése céljából e hét csütörtök és pénteki napjain feltétlenül jelentkezzenek a városháza I. emelet 6. számú szobájában.

Nagyvárad, 1914. október 21.

Juricskay Barna

t. tanácsos.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy
Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörűldét
nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, huszörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörűlését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszereket, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acélárakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörűs

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.

Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Cement, cementcsövek, fe-
déllemezzel, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.